(IN)EFICIENȚA REGIMULUI INTERNAȚIONAL DE NEPROLIFERARE A ARMELOR NUCLEARE

Svetlana CEBOTARI
Universitatea de Stat din Moldova
https://orcid.org/0000-0001-5199-0540
email: svetlana.cebotari@usm.md

CZU: 341.67:327.57:341.241

Abstract: *Nuclear weapons are a scourge affecting the international community as a whole, without distinction between countries, and the consequences of their potential use would be devastating. The revolution in nuclear technology has increased the interdependence of violence or "the ability of actors to destroy each other",30 and created common vulnerabilities in international society. Since the Cold War, it has become necessary to design appropriate deterrent mechanisms to guarantee security in the international arena.*

However, the nuclear non-proliferation regime, although it limited the hyperbolization of the nuclear factor in a certain historical period, could not fully fulfill its second task. The political content of the non-proliferation regime always follows specific historical conditions and is the result of a political assessment of the changes taking place in the world. The Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT), which entered into force on 5 March 1970, is the fundamental internationally binding agreement to reduce nuclear proliferation and has the most support in the history of any nuclear-related treaty. The suspension of the Russian Federation's participation in the Strategic Offensive Weapons Treaty is a direct challenge to international security.

Nuclear proliferation is, today, one of the main concerns in the field of international relations. Sufficient tools exist to reach an effective political agreement to enable meaningful reform and strengthening of the NPT by reducing proliferation. However, for this to happen, the will and political coherence of the most relevant actors are needed, so that the various elements that must make up that agreement are put into operation. The only thing missing is the political will to start the process.

Keywords: *international regime, weapons, capacity, actors, international relations*

Introducere

Armele nucleare sunt un flagel care afectează comunitatea internaţională în ansamblu, fără distincţie între ţări, iar consecinţele unei potenţiale utilizări ar fi devastatoare pentru întreaga umanitate [4]. Dezvoltarea industriei militare, în special cea cu referire la producerea armei nucleare a avut consecinţe semnificative în ordinea juridică internaţională, deoarece fabricarea şi deţinerea acestui tip de arme, precum şi eventuala lui utilizare, ar afecta în mod unic relaţiile dintre state. Din acest motiv, este convenabil să se regleze comportamentele statelor pe arena internaţională pentru că are consecinţe grave asupra umanităţii şi fiinţei umane. Cu toate acestea, unele state audispun de

arme nucleare şi, în acelaşi timp, de la înfiinţarea sistemului Naţiunilor Unite, au fost efectuate diferite teste cu arme de acest tip . Revoluţia tehnologiei nucleare a crescut interdependenţa violenţei sau „capacitatea actorilor de a se distruge unii pe alţii" şi a creat vulnerabilităţi comune în societatea internaţională. De la Războiul Rece, a devenit necesară proiectarea unor mecanisme de reţinere adecvate pentru a garanta supravieţuirea vieţii pe mapamond. Eforturile de control al armelor nucleare, încă de la prima lor formulare de la sfârşitul anilor 1940, au susţinut două scopuri exprese: „să facem ca războiul, şi mai ales războiul nuclear, să fie mai puţin probabil, iar în cazul în care va fi inevitabil- să aducă mai puţine prejudicii şi pierderi umanităţii. . în termeni de moarte şi distrugere." Aceste politici garantau securitatea naţională a celor două superputeri implicate în Războiul Rece- Statele Unite ale Americii (SUA) şi Uniunea Sovietică. Aceste politici, deoarece protejează şi securitatea societăţii internaţionale în ansamblu, au avut sprijin internaţional [8].

Unul dintre rezultatele dezvoltării relaţiilor internaţionale în a doua jumătate a acestui secol a fost transformarea armelor nucleare direct într-un factor în politica mondială, punând presiune asupra întregului sistem de securitate globală chiar şi în condiţiile „post-confruntării". Proliferarea nucleară este, astăzi, una dintre principalele preocupări în domeniul relaţiilor internaţionale. Nouă ţări au arme nucleare, iar numărul este probabil să crească. Criza declanşată de testul nuclear al Coreei de Nord şi refuzul Iranului de a-şi opri programul de îmbogăţire a uraniului au alimentat dezbaterile despre eficacitatea măsurilor internaţionale de control al proliferării armelor nucleare.

Regimul juridic internaţional privind neproliferarea armelor nucleare

Dezvoltarea rapidă a energiei nucleare, în ciuda unui număr de dezastre provocate de om (de la Trimileland până la Cernobâl), este în proces de dezvoltare, iar diversitatea cercetărilor în acest domeniu se îmbină cu multitudinea de ţări interesate în producerea energiei nucleare. Totuşi, regimul de neproliferare a armelor nucleare, deşi a limitat hiperbolizarea factorului nuclear într-o anumită perioadă istorică, nu şi-a putut îndeplini pe deplin sarcinile înaintate. Ceea ce a putut exercita a fost clasifica statele în doar două grupe - nucleare şi non-nucleare. În afara acestei scheme simplificate, în două direcţii, de reglementare politică a intereselor conflictuale, a apărut un grup de risc, format din ţări cu un statut vag de „aproape nuclear [5].

Cursa înarmărilor s-a intensificat din cauza rivalităţii dintre state pentru dominaţia în sfera nucleară, cât şi non-nucleară. Lipsa instrumentelor necesare care să permită regimului să se adapteze la noile realităţi a dus la apariţia crizei acestuia. Lipsa instrumentelor se datorează faptului că regimul este un produs al crizei Războiului Rece din Caraibe din 1962, când lumea bipolară cu doi hegemoni s-a confruntat direct cu ameninţarea războiului nuclear. În asemenea condiţii, dorinţa de a asigura securitatea internaţională a depăşit contradicţiile dintre state [1]. Prezenţa noilor puteri nucleare a devenit norma politicii

internaţionale, iar solicitările pentru universalizarea tratatului sunt percepute din ce în ce mai mult ca un ritual formal, ceea ce duce, de fapt, la presupunerea că statele din afara TNP au arme nucleare şi pot încuraja neconformitatea. state nucleare să obţină arme nucleare [12].

Există tratate care creează zone fără arme nucleare, tratate care interzic testele nucleare, acorduri de control al exporturilor care pot provoca episoade de proliferare nucleară sau rachete purtătoare şi alte măsuri precum Iniţiativa de securitate împotriva proliferării, rezoluţia ONU 1540 sau Convenţia Internaţională pentru reprimarea actelor de terorism nuclear. Celălalt grup de acorduri este format din tratatele bilaterale dintre Statele Unite şi Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste (URSS)/Rusia pentru a stopa escaladarea şi reducerea armelor nucleare. Cele mai importante tratate sunt: Tratatul privind rachetele antibalistice (ABM) şi Tratatele strategice de limitare a armelor (SALT) din anii 1970, care au pus capăt cursei înarmărilor; Tratatul privind forţele nucleare inter-gamă (Statele Unite (1945), Rusia (1949), Regatul Unit (1952), Franţa (1960), China (1964), Israel (aproximativ 1970), India (1974).), Pakistan (1998) şi Coreea de Nord (test de succes în 2006)

Analizând situaţia actuală cu referire la neproliferarea armelor nucleare, după Conferinţa de revizuire din 2005, este una de criză. Numărul de instalaţii nucleare şi cantităţile de material nuclear existente în întreaga lume reprezintă o componentă de bază în calcularea riscului global. În ceea ce priveşte materialele nucleare, la nivel mondial sunt în funcţiune 442 de reactoare de putere şi 248 de reactoare de cercetare (la care trebuie adăugate încă 240 de oprire). În plus, există 18 fabrici de conversie, 40 de fabrici de fabricare a combustibilului, 7 fabrici de reprocesare, 13 fabrici de îmbogăţire, 89 de depozite separate şi 74 de alte unităţi aflate sub garanţii. Se estimează că, la sfârşitul anului 2003, exista un stoc mondial de 1.855 tone de plutoniu (1.700 pentru uz civil şi 155 pentru uz militar) şi 1.900 tone de uraniu îmbogăţit (1.725 pentru uz militar şi 175 pentru uz civil). Extinderea acestei măsuri este complicată deoarece în prezent 38 de ţări, multe dintre ele ţări în curs de dezvoltare, au instalaţii nucleare care funcţionează cu uraniu foarte îmbogăţit. Nu toate ţările exportatoare au echipamente pentru verificarea protecţiei fizice în statele primitoare. În mod fundamental în Rusia şi în fostele republici sovietice. Potrivit surselor din Ministerul Ucrainean al Apărării, confirmate de Centrul Ucrainean de Cercetare Politică Independentă în 1992 existau în URSS aproximativ 300.000 de persoane implicate în proiecte privind producerea armelor nucleare, 15.000 de persoane legate direct de producerea acesteia şi 3.000 familiarizate cu dezvoltarea, proiectarea şi funcţionarea acesteia [9].

Problema de bază se axează pe două idei opuse: ţările nealiniate îşi concentrează poziţiile în jurul aplicării articolului VI al Tratatului, în timp ce Statele Unite, în mod fundamental, sunt preocupate de faptul că noi ţări ar putea dobândi statutul de stat nuclear. Problema mereu prezentă a arsenalului nuclear al Israelului complică şi mai mult situaţia. Pentru a înţelege această situaţie de

criză, nu trebuie să pierdem din vedere faptul că formarea Regimului de Neproliferare Nucleară a început după cel de-al Doilea Război Mondial, cu o structură internaţională de putere bazată pe Organizaţia Naţiunilor Unite, sub egida Consiliului de Securitate al Naţiunilor Unite. Asemănările în ceea ce priveşte cota de putere cu TNP sunt foarte clare: cele cinci puteri victorioase ale războiului mondial menţionat anterior sunt cele care ocupă un loc permanent în CS al ONU, singurele cu drept de veto în acesta şi singurele state autorizate de TNP să deţină arme nucleare. În prezent, respectiva structură de putere este tot mai mult pusă sub semnul întrebării, deoarece există un număr mai mare de ţări şi organizaţii regionale cu pondere în relaţiile internaţionale. Aceştia din urmă sunt din ce în ce mai puţin dispuşi să accepte situaţia privilegiată cu privire la armele nucleare a unor ţări în detrimentul altora. Puterile nucleare, conduse de Statele Unite, trebuie să conducă la soluţionarea problemei privind neproliferarea armei nucleare. Motivul este dublu: pe de o parte, le revine să-şi asume această responsabilitate continuând să fie în fruntea lumii, iar pe de altă parte, trebuie să facă faţă în mod clar şi responsabil angajamentului din articolul VI a TNP. Demersurile ce urmează a fi adoptate de puterile nucleare sunt legate de deţinerea de arme nucleare, dezvoltarea continuă a acestor arme, doctrina angajării acestora şi atitudinea diferită pe care o menţin faţă de episoadele de proliferare. Se estimează că există încă aproximativ 27.000 de focoase nucleare, dintre care 95% aparţin Statelor Unite şi Rusiei. Acesta este unul dintre aspectele cheie ale problemei şi unde interesele strategice ale puterilor nucleare se ciocnesc de articolul VI din TNP. Ţările non-nucleare au nevoie de un angajament clar faţă de dezarmarea celor nucleare. Trebuie realizate progrese semnificative, semnând acorduri ireversibile şi în cadrul Regimului, adică convenite în cadrul conferinţelor de revizuire a TNP şi sub rezerva garanţiilor AIEA. Protocolul adiţional al AIEA ar trebui extins şi la statele nucleare ale tratatului pentru a oferi garanţii privind dezmembrarea efectivă a armelor nucleare şi pentru a promova climatul de încredere necesar pentru consolidarea regimului. În mod similar, ţările nucleare ar trebui să înceteze dezvoltarea şi cercetarea privind viitoarele arme nucleare. Intrarea în vigoare a Tratatului de interzicere completă a testelor nucleare este o măsură fundamentală. Poziţia Statelor Unite cu privire la acest tratat, pe care nu l-au ratificat, are o influenţă enormă asupra altor ţări care sunt încurajate să îl ratifice, cum ar fi Israel, China sau Iran sau altele care sunt îndemnate să semneze precum India, Pakistan şi Nord. Coreea.

Universalizarea acestui acord ar fi o mişcare uriaşă, plasându-i controlul sub CS al ONU. Atitudinea diferită faţă de proliferare constituie o problemă serioasă. Nu există nicio îndoială că programele nucleare ale Israelului sau Coreei de Nord sau programul de îmbogăţire a uraniului al Iranului nu au aceeaşi consideraţie în faţa comunităţii internaţionale. Interesele strategice ale diferitelor ţări sunt deasupra. Acest mod diferit de măsurare a proliferării este una dintre cauzele care împiedică întregul proces decizional în raport cu Regimul,

în special în Orientul Mijlociu. Posibilitatea renunţării la TNP este o altă vulnerabilitate a sistemului. Măsurile eficiente pentru a evita acest lucru ar fi: interzicerea, prin acord anterior retragerii oricărei ţări din Tratat, a utilizării instalaţiilor şi materialelor obţinute din participarea acesteia la Regim; că astfel de materiale şi instalaţii continuă să facă obiectul garanţiilor Acordul SORT, semnat ultima dată de Statele Unite şi Rusia, este extrem de flexibil, permiţându-le fiecăruia să-şi reconfigureze arsenalul sub limitele stabilite şi ca răspuns la nevoile tale strategice. O soluţie pentru a limita efectele abandonării Tratatului este continuarea înfiinţării de zone fără arme nucleare care întăresc regimul de neproliferare a armelor nucleare. În acest fel, o ţară potenţială în proliferare ar fi supusă atât presiunii internaţionale, cât şi regionale, cu particularitatea că tratatele regionale sunt adaptate nevoilor specifice de securitate [9].

Regimul internaţional de neproliferare este un set de principii, norme, reguli şi proceduri de luare a deciziilor, asupra cărora converg la nivel global aşteptările actorilor internaţionali în domeniul neproliferării armelor. Tratatul de neproliferare a armelor nucleare (TNP) a fost semnat în 1968 şi a intrat în vigoare în 1970. A fost rezultatul acordului politic stabilit u între Statele Unite şi Uniunea Sovietică, pentru a avea o ordine internaţională care avea un număr redus de actori cu capacitate de război nuclear. Acest tratat a ajuns să acopere o preocupare importantă cu privire la riscul apariţiei de noi „puteri nucleare", în special cele provenite din statele „lumii a treia" instabile din punct de vedere politic şi, în anumite cazuri, cu probleme serioase de delimitare a graniţelor. TNP constituie un angajament între puterile nucleare şi statele nenucleare, bazat pe „trei piloni", de egală valoare şi importanţă politică şi juridică, şi anume, neproliferarea armelor nucleare; utilizarea paşnică a energiei nucleare şi dezarmarea nucleară. Acesta reprezintă singurul angajament obligatoriu dintr-un acord multilateral, al cărui obiectiv declarat este realizarea dezarmării nucleare de către statele care deţin acest tip de arme. În conformitate cu primul dintre aceşti „piloni", ţările nenucleare se angajează să nu dezvolte programe nucleare în scopuri militare, în timp ce puterile nucleare şi-au asumat angajamentul de a asigura statelor părţi la tratat cooperare ştiinţifică şi tehnologică în domeniul utilizări paşnice ale energiei nucleare 3 (al doilea „pilon").

Statele membre ale TNP se angajează să nu transfere statelor nemembre surse de material fisionabil, echipamente sau materiale special desemnate sau pregătite pentru această procedură4. Marele acord în aceste chestiuni se completează cu „al treilea pilon", care este angajamentul puterilor nucleare de a duce negocieri cu bună-credinţă pentru a pune capăt cursei înarmărilor nucleare cât mai curând posibil şi pentru a realiza dezarmarea generală şi completă. control internațional strict şi eficient. Conform TNP, puterile nucleare sunt acele ţări care înainte de 1 ianuarie 1967 au efectuat explozii nucleare (Art. IX. 3). În acest sens, cele cinci puteri nucleare recunoscute de TNP sunt Statele Unite ale Americii, Franţa, Republica Populară Chineză, Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord şi Federaţia Rusă, ca succesor legal al Uniunii republici.socialisti

sovietici. Art. IV. 1 prevede că „Nimic din prezentul tratat nu va fi interpretat ca afectând dreptul inalienabil al tuturor părţilor la tratat de a dezvolta cercetarea, producerea şi utilizarea energiei nucleare în scopuri paşnice, fără discriminare...". La rândul său, paragraful 2 al aceluiaşi articol adaugă că „Toate părţile la tratat se angajează să faciliteze cel mai larg schimb posibil de echipamente, materiale şi informaţii ştiinţifice şi tehnologice în scopuri paşnice ale energiei nucleare şi au dreptul de a participa la acel schimb...". La momentul semnării TNP, mai multe ţări cu capacităţi nucleare, cum ar fi Argentina , Brazilia , India, Israel, Pakistan şi Africa de Sud au decis să nu facă parte din acesta [3].

Astăzi, arsenalele nucleare continuă să se modernizeze, însumând aproximativ 13.865 de arme nucleare. Din acest total, aproape 90% corespund Statelor Unite (6.185) şi Rusiei (6.500), în timp ce restul ţărilor care deţin arme nucleare sunt Regatul Unit (200), Franţa (300), China (290), India. (130-140), Pakistan (150-160), Israel (80-90) şi Republica Populară Democrată Coreea (20-30). În această listă, găsim ţări care deţin arme nucleare, în temeiul Tratatului de neproliferare a armelor nucleare (TNP), precum este cazul membrilor permanenţi ai Consiliului de Securitate al Naţiunilor Unite, şi cele care nu fac parte din aceasta.

Contribuţia TNP a fost notabilă, prin aceea că a cuprins numărul de ţări cu arme nucleare şi a creat suficiente stimulente pentru a-i ţine în corset pe cei mai mulţi dintre membrii comunităţii internaţionale. În mare măsură, viitorul regimului de neproliferare nucleară va depinde de contextul geopolitic şi de modul în care acesta se reflectă în respectarea tratatelor şi instituţiilor existente [4].

Adoptarea, în 2017, a TPAN reprezintă încă un pas pe calea care duce la interzicerea definitivă a folosirii armelor nucleare dincolo de faptul că se urmăreşte instituirea unei interzice complete, în toate dimensiunile sale, a armelor nucleare. Cel puţin, aşa cum se spune, acest instrument „este primul acord multilateral aplicabil la nivel global care interzice armele nucleare în întregime [...] şi primul acord care conţine prevederi pentru a aborda consecinţele umanitare legate de testarea şi utilizarea armelor nucleare". Cu toate acestea, „Tratatul completează acordurile internaţionale existente privind armele nucleare, în special, Tratatul privind neproliferarea armelor nucleare, Tratatul de interzicere completă a testelor nucleare şi alte acorduri de stabilire a zonelor libere de arme nucleare [1]. Studiile referitoare la armele nucleare oferă o analiză completă şi detaliată a activităţii desfăşurate de comunitatea internaţională în vederea reglementării acestei probleme, care, de altfel, a primit o atenţie deosebită de către doctrina internaţionalistă. Concret, aspectele ridicate de armele nucleare în ordinea internaţională au fost atent examinate atât din perspectivă juridică,precum şi componentele sale de descurajare în relaţiile internaţionale.

Totuşi, o atenţie deosebită trebuie acordată unei probleme cruciale, şi anume delimitarea unei posibile interdicţii absolute a folosirii armelor nucleare în

lumina normei care interzice folosirea forţei în relaţiile internaţionale, pentru a decide dacă este vorba despre un „ interdicţie singulară şi agravată". Pentru a stabili dacă printre cazurile deosebit de grave de utilizare a forţei s-ar include nu numai cazurile de „agresiune", „intervenţie armată" şi „represalii armate", pe care dreptul internaţional le-a consacrat în conformitate cu diferitele tipuri de utilizare a forţei, dar şi câteva ipoteze care ar fi incluse în funcţie de tipul de arme utilizate, printre care, fără îndoială, s-ar număra folosirea armelor nucleare precum şi a altor tipuri de arme, precum cele chimice sau biologice. În consecinţă, este esenţial să înţelegem contribuţiile normative în domeniul interzicerii armelor nucleare acordând atenţia cuvenită TPAN, întrucât scopul esenţial al acestui acord este de a determina obligaţiile pe care statele sunt dispuse să le asume în această materie, indiferent de de faptul că acest tratat nu a intrat încă în vigoare. Aceasta relevă obiectivul de bază, care ar fi descoperirea situaţiei normative în care interzicerea folosirii armelor nucleare rămâne în ordinea juridică odată ce s-au depus numeroase eforturi în această materie şi, în special, odată cu adoptarea acestui nou tratat.

Adoptarea TPAN este motivată, din punct de vedere juridic, din următoarele motive, printre altele: în primul rând, nemulţumirea unei mari părţi a comunităţii internaţionale din cauza absenţei unei norme precise care interzice utilizarea a armelor nucleare în orice împrejurare; în al doilea rând, să răspundă preocupărilor care trăiesc în comunitatea internaţională din cauza consecinţelor grave produse de utilizarea acestui tip de arme, în special în sfera umanitară şi de mediu; şi, în sfârşit, din cauza necesităţii urgente de a finaliza un cadru de reglementare în materie de dezarmare, în vârful căruia ar fi interzicerea folosirii armelor nucleare. Nu va fi necesar să se aprofundeze toate motivele care au dus la adoptarea TPAN, deşi Conferinţa care a avut loc, în 2017, avertizează asupra principalelor fundamente pe care se bazează această decizie[2]. Trebuie amintit că, odată cu adoptarea Rezoluţiei 71/75 a Adunării Generale a Naţiunilor Unite în 2016, obiectivul a fost (atingerea) unui acord multilateral, universal şi obligatoriu care să interzică folosirea sau ameninţarea cu folosirea armelor nucleare. contribuie la eliminarea ameninţării nucleare şi la crearea unui climat favorabil pentru desfăşurarea negocierilor care culminează cu eliminarea armelor nucleare, întărind astfel pacea şi securitatea internaţională (A/RES/71, 15 decembrie 2016).

Eventuala interdicţie a utilizării obişnuite a armelor nucleare şi adoptarea TPAN nu ar fi, nici pe departe, singurele instrumente şi norme care ar reglementa această problemă. Comunitatea internaţională a promovat adoptarea altor norme care au scopul de a reglementa armele nucleare în multe dintre aspectele lor, inclusiv în ceea ce priveşte interzicerea folosirii acestora, motiv pentru care s-ar putea vorbi de un „regim juridic" propriu în această materie (arme nucleare, 2011). Merită să ne amintim întotdeauna de adoptarea în 1968 a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare la nivel universal şi a reglementărilor care au fost adoptate la nivel regional care au stabilit anumite zone libere de arme

nucleare [3]. Mai mult, mai multe rezoluţii şi declaraţii au fost adoptate de către organizaţiile internaţionale în legătură cu armele nucleare, în special la nivel universal, datorită activităţii Naţiunilor Unite. Astfel, există un „sistem" de norme destul de complet care recunosc drepturi şi, în special, impun obligaţii în domeniul armelor nucleare. Dar unele probleme care derivă din existenţa armei nucleare rămân de rezolvat pentru a asigura coexistenţa internaţională şi soluţionarea conflictelor. Cea mai mare prioritate şi esenţială va fi stabilirea legalităţii utilizării armei nucleare, deci ar fi necesară stabilirea unor norme precise care să impună obligaţii Statelor. Cel mai bun lucru ar fi să proclamăm că folosirea armelor nucleare este interzisă „în mod specific" de sistemul juridic internaţional; că această angajare nu are loc în niciuna dintre excepţiile recunoscute de la folosirea forţei; şi, de asemenea, să înlăture îndoielile cu privire la posibilitatea utilizării armelor nucleare în cazuri de legitimă apărare. Totuşi, nu este aşa. Cel mult, există o voinţă puternică din partea comunităţii internaţionale de a proceda la interzicerea completă şi absolută a armelor nucleare, în ciuda divergenţelor care există între statele care au arme nucleare şi cele care nu au arme. tip. Căutarea interzicerii totale a folosirii armelor nucleare răspunde, aşadar, unei voinţe politice din partea statelor care alcătuiesc comunitatea internaţională la care nu participă încă cei care deţin arme nucleare.

Ar putea fi surprinzător faptul că utilizarea armelor nucleare ar putea fi legală în ordinea juridică internaţională. Această ordine juridică se bazează pe afirmaţia că folosirea forţei armate este „absolut" interzisă şi, prin urmare, folosirea forţei care are loc prin intermediul armelor de acest tip s-ar încadra în această interdicţie. Este contradictoriu să recunoaştem că, în niciun caz, statele şi acele entităţi care au capacitatea de a folosi forţa armată, cum este cazul unor organizaţii internaţionale, nu pot recurge la această resursă şi, în acelaşi timp, pot provoca că folosirea forţei s-ar putea să nu fie ilegală atunci când a avut loc tocmai prin cele mai distructive arme cunoscute şi a căror utilizare ar provoca adevărate ravagii în comunitatea internaţională. Din punct de vedere juridic, această contradicţie ar fi depăşită deoarece recunoaşterea unei interdicţii nu împiedică, în niciun fel, deschiderea a două căi de reflecţie:

În primul rând, interzicerea folosirii forţei presupune că, în cel puţin două cazuri, statele şi alte entităţi de relaţii internaţionale pot recurge la forţă fără ca aceasta să constituie un fapt ilicit la nivel internaţional. Statele pot exercita dreptul „imanent" la apărare legitimă şi, de asemenea, forţa poate apărea în mod legitim atunci când se face cu autorizaţia Consiliului de Securitate. Aceste două ipoteze sunt pe deplin consacrate în ordinea juridică internaţională şi nu există loc de discuţie, indiferent de termenii şi cerinţele în care trebuie exercitată folosirea forţei în ambele cazuri. Întrebarea mai precisă este dacă utilizarea forţei armate în legitima apărare care presupune folosirea armelor nucleare este posibilă şi, chiar dacă Consiliul de Securitate ar putea autoriza, în orice caz, folosirea forţei cu acest tip de armă. Niciuna dintre cele două presupuneri nu ar fi posibilă dacă s-ar determina anterior că utilizarea unei arme nucleare este un

caz de forţă „special interzis” în relaţiile internaţionale. Dar răspunsurile la aceste întrebări nu sunt neapărat paşnice. Din acest motiv, se impune verificarea practicii statelor, inclusiv a celei convenţionale, şi a poziţiilor pe care jurisprudenţa internaţională le-a adoptat în materie, în special, celebra Aviz consultativ, din 8 iulie 1996, a Curţii Internaţionale. al Justiţiei (CIJ), privind legalitatea ameninţării sau utilizării armelor nucleare [4].

În al doilea rând, practica internaţională identifică, prin norme, unele comportamente de folosire a forţei care sunt considerate „deosebit de ilegale” şi care, pe lângă faptul că sunt acoperite de interdicţia generală, au o dezaprobare specifică în ordinea juridică. Acesta este, fără îndoială, cazul „agresiunii” care implică o utilizare deosebit de gravă a forţei şi care, în mai multe rânduri, a fost descrisă drept „crimă internaţională prin excelenţă”. Acest lucru se deduce, de exemplu, din Rezoluţia 3314 (XXIX) a Adunării Generale a Naţiunilor Unite din 1974. Conţinutul acestei rezoluţii explică faptul că este vorba despre un comportament „deosebit de grav” care ar genera consecinţe specifice în ordinea internaţională, inclusiv sancţiuni de tip militar. Principala întrebare constă în a determina dacă acelaşi lucru se întâmplă atunci când nu este vorba de un comportament anume, ci, de fapt, de o utilizare a forţei prin folosirea unei arme nucleare. Ar fi probabil ca orice utilizare a unei arme nucleare să aibă loc în comportamentele cuprinse în articolul 3 din prezenta rezoluţie, ceea ce ar conduce la afirmarea că orice utilizare a unei arme nucleare reprezintă un „act de agresiune” şi că, prin urmare, ar fi interzis mai ales.de dreptul international. Cu toate acestea, această rezoluţie subliniază tipul de comportament care implică utilizarea forţei şi nu tipul de armă folosit în aceste cazuri.

Adoptarea recentă a TPAN îşi propune să răspundă la unele dintre aceste întrebări sau, cel puţin, indică scopul consacrării unei „interdicţii absolute” a folosirii armelor nucleare. Articolul 1, paragraful d) din prezentul Tratat prevede că „fiecare stat parte nu se obligă niciodată şi în niciun caz: [...] Foloseşte sau ameninţă cu folosirea armelor nucleare sau a altor dispozitive nucleare explozive” (A/CONF.229/2017/8). Forţa acestor expresii face necesar să se verifice dacă s-a stabilit cu adevărat o practică internaţională care înţelege că folosirea armelor nucleare este o presupunere „deosebit interzisă” a utilizării forţei armate în relaţiile internaţionale şi că, dincolo de faptul că aceasta a implicat ca un caz tipic de agresiune, simplul fapt de a folosi o armă nucleară ar fi, de asemenea, inclus în categoria „comportamentului interzis în mod special”. Adoptarea şi redactarea TPAN îndreaptă, cel puţin, în această direcţie, dar un alt lucru diferit este că, odată cu adoptarea acestui acord, şi chiar odată cu intrarea lui în vigoare, se poate consacra o normă de acest tip.

Utilizarea armelor nucleare este în principiu interzisă de dreptul internaţional, la fel ca orice alt tip de forţă armată care are loc cu orice altă categorie de arme. Acest punct de plecare nu este inutil, ci destul de util pentru studierea chestiunii privind legalitatea utilizării armelor nucleare. Cu toate acestea, această declaraţie nu asigură că, în toate circumstanţele, statele sunt

dispuse să renunţe la utilizarea armelor nucleare. Nelegalitatea în aceste cazuri trebuie pusă în contrast cu alte aspecte care sunt esenţiale pentru a înţelege dacă în cazul utilizării armei nucleare ne-am afla în domeniul legal sau ilegal şi, de asemenea, care sunt motivele care ar împiedica o interdicţie absolută. , şi în orice împrejurare, a acestui tip de arme. Poziţiile statelor în practica internaţională, reflectate în practica convenţională şi exprimate în decizii jurisprudenţiale, sunt cu adevărat relevante, printre altele, pentru că determină gradul de acceptare a interdicţiei: fie absolut, fie cu conţinut parţial. Câteva indicaţii care descriu starea problemei în societatea internaţională ar fi următoarele:

În primul rând, un număr semnificativ de state au luat o poziţie cu privire la neutilizarea armelor nucleare, deşi indirect. Prevederile articolului 2 din Tratatul privind neproliferarea armelor nucleare (TNP) contribuie la aceasta atunci când prevede că fiecare stat fără arme nucleare care este parte la tratat se angajează să nu primească niciun transfer de arme nucleare de la oricine sau alte dispozitive explozive nucleare sau control asupra acestor arme sau dispozitive explozive, direct sau indirect; să nu producă sau să achiziţioneze în alt mod arme nucleare sau alte dispozitive nucleare explozive; şi să nu caute sau să primească niciun ajutor pentru fabricarea de arme nucleare sau alte dispozitive explozive nucleare.

Statele părţi la acest tratat care nu deţin arme nucleare au convenit să nu le deţină, ceea ce ar face imposibilă utilizarea lor. Datele sunt deosebit de semnificative deoarece 186 de state şi-ar asuma obligaţia de a nu folosi arme nucleare, chiar dacă această obligaţie specifică nu a fost derivată în mod expres din tratatul menţionat anterior. În virtutea acestui Acord, eventuala utilizare legală a armelor nucleare ar fi apoi redusă la cei cinci membri permanenţi ai Consiliului de Securitate. Deşi, totuşi, ar trebui luată în considerare şi situaţia altor state care nu au devenit părţi la TNP, precum India, Pakistan, Israel, Sudanul de Sud şi Coreea de Nord. În această perspectivă, formarea unei norme cutumiare prin care să fie absolut interzisă folosirea armelor nucleare ar putea avea o acceptare „generalizată". Totuşi, trebuie amintit întotdeauna că pentru crearea unei astfel de norme ar fi neapărat necesar acordul Statelor „deosebit de interesate", adică cele care au arme nucleare care, totuşi, nu au exprimat, ci mai degrabă ceea ce On dimpotrivă, sunt dispuşi să nu folosească acest tip de armă în niciun caz şi în nicio circumstanţă. Astfel, conformarea deplină a normei cutumiare nu a avut loc, dar este de remarcat faptul că un număr semnificativ de state şi reprezentanţi în comunitatea internaţională se pronunţă în direcţia că folosirea armelor nucleare ar fi interzisă în toate împrejurările [5].

În al doilea rând, înfiinţarea Zonelor Libere de Arme Nucleare este o dovadă suplimentară a voinţei de a proceda cu o „interdicţie absolută" a utilizării armelor nucleare. Acordurile în care sunt stabilite aceste Zone prevăd că armele de acest tip nu vor fi produse, fabricate, depozitate sau autorizate pentru tranzit în aria geografică în cauză şi uneori chiar includ clauze care determină

angajamentul de a nu folosi arma nucleară. Astfel, Tratatul de la Tlatelolco stabileşte în articolul 1 al său că statele se angajează să folosească exclusiv în scopuri paşnice materialele şi instalaţiile nucleare aflate sub jurisdicţia lor şi să interzică şi să prevină pe teritoriile lor respective: a. Testarea, utilizarea, fabricarea, producerea sau achiziţionarea, prin orice mijloc, a oricărei arme nucleare, prin ea însăşi, direct sau indirect, la ordinul unor terţi sau în orice alt mod [5].

Tratatul de la Bangkok se pronunţă în aceeaşi direcţie atunci când prevede, în articolul 3, că „fiecare stat parte se obligă să nu, nicăieri în interiorul sau în afara zonei: [...] c. testaţi sau folosiţi arme nucleare"[6]. În rezumat, Acordurile de acest tip ar întări existenţa unei „norme cutumiare" în favoarea ilegalităţii utilizării armelor nucleare, deşi posibilitatea utilizării acestora de către statele care le-au eliminat în afara Zonei stabilite ar rămâne întotdeauna deschisă. Cu toate acestea, formularea din alte acorduri de acest tip este mai ambiguă, deşi nu infirmă poziţia exprimată, adică indică şi ele în această direcţie. Tratatul de la Rarotonga prevede o obligaţie „de a nu fabrica sau de a nu achiziţiona, deţine sau deţine controlul [...]" (Articolul 3). Şi acelaşi lucru se întâmplă şi în Tratatul de la Pelindaba: „să nu se efectueze cercetări asupra, să dezvolte, să producă, să stocheze sau să dobândească în alt mod, să deţină sau să deţină controlul [...]" (articolul 3) şi aceeaşi formulare adoptă articolul 3 din Tratatul de la Semipalatinsk [7].

Practica şi jurisprudenţa internaţională confirmă, deşi uşor, o tendinţă conform căreia folosirea armelor nucleare este ilegală în principiu deoarece orice folosire a forţei este interzisă şi, de asemenea, în funcţie de tipul de armă prin care de la care o eventuală utilizare a forţei în relaţiile internaţionale. ar avea loc. Cu toate acestea, o „interdicţie unică" a acestei categorii de arme nu este clar conturată. Dar indică în direcţia că armele nucleare au anumite componente, mai ales datorită capacităţii lor distructive şi a efectelor pe care le-ar produce asupra populaţiei în domeniul umanitar, care le fac deosebit de periculoase. Tendinţa de a interzice folosirea armelor nucleare indică o cale care s-ar putea sfârşi într-o interdicţie absolută. Cu toate acestea, interzicerea folosirii este adesea inclusă în comportamente de tip mai general precum obligaţia de a nu deţine acest tip de armă sau obligaţia de a negocia pentru realizarea unei interdicţii absolute. Astfel, Curtea afirmă în Avizul său consultativ că „există obligaţia de a continua cu bună-credinţă şi de a finaliza negocierile în vederea dezarmării nucleare sub toate aspectele sale sub control internaţional strict şi efectiv", ceea ce ar presupune, dacă ar fi realizat, stabilirea „interzicerii absolute şi specifice" a folosirii armelor nucleare.

Unul dintre motivele care determină adoptarea unei poziţii mai constrânse cu privire la ilegalitatea folosirii armelor nucleare şi, în special, a proclamării unei „interdicţii specifice" este, cu toată certitudinea, voinţa de a lăsa nevătămată una dintre excepţiile care configura interzicerea folosirii forţei în relațiile internaționale. Dreptul internaţional subliniază în mod tradiţional că folosirea

forţei ar fi interzisă indiferent de tipul de armă pe care statele îl folosesc. O astfel de formulare înseamnă că, indiferent de clasa de arme, convenţionale sau nucleare sau de alt tip, posibilitatea legală de utilizare a forţei ar rămâne întotdeauna deschisă atunci când statele se află într-o stare de legitimă apărare. CIJ a ratificat această poziţie şi stabileşte, printre îndoieli, că având în vedere situaţia actuală a dreptului internaţional şi elementele de fapt de care dispune, (...) nu poate concluziona definitiv că ameninţarea sau folosirea armelor nucleare a fost legală sau ilegală în circumstanţe extreme de legitimă apărare în care era în joc însăşi supravieţuirea unui stat.

Scopul interzicerii totale a armelor nucleare este marcat de neşters în textul TPAN. Motivul final este acela de a preveni daunele şi daunele cauzate umanităţii de eventuala utilizare a acestor arme şi chiar de fabricarea şi deţinerea lor. Primul lucru pe care îl indică Preambulul este că statele sunt „profund îngrijorate de consecinţele umanitare catastrofale pe care le-ar avea orice utilizare a armelor nucleare" şi, de asemenea, recunosc „necesitatea de a elimina complet aceste arme, [...] singura cale. pentru a garanta că armele nucleare nu vor mai fi folosite niciodată în nicio circumstanţă. Acest tratat indică, prin urmare, că misiunea comunităţii internaţionale este de a trece la interzicerea absolută a armelor nucleare. Cu toate acestea, nu a intrat încă în vigoare şi, în plus, cere ca 50 de state să devină parte din ea, aşa cum se prevede la articolul 15. Până în prezent, doar 70 de state l-au semnat şi doar 23 l-au ratificat sau aderat la acesta. . Succesul Tratatului nu depinde însă, deşi este extrem de important, doar de numărul statelor care îl acceptă în cele din urmă, ci, mai presus de toate, de încorporarea acelor state care au un rol mai decisiv în eventuala utilizare a Tratatului. acest tip de arme... Este clar că niciun stat care deţine o armă nucleară nu calibrează posibilitatea de a deveni parte la acord şi merită întotdeauna să ne amintim poziţia pe care aceste state şi altele au avut-o faţă de concluziile Conferinţei din 2017[11]. Dar, de asemenea, doar Austria în cadrul Uniunii Europene a procedat la ratificarea acestuia, iar doar Irlanda a procedat la semnarea acestuia. Prin urmare, nu numai că acest instrument nu este în vigoare, dar şi, deşi nu este exclus, îi va fi greu să facă acest lucru şi va găsi opoziţie din partea „statelor nucleare" şi din partea celor care participă la organizaţii internaţionale, precum NATO, unii dintre ai cărui membri au arme nucleare.

Ţinând cont de procesul de elaborare a acestui tratat, de poziţiile pe care statele le-au adoptat la Conferinţa de la New York, în 2017, şi de evoluţia pe care a suferit-o acordul, s-ar putea trage câteva concluzii: în primul rând, statele care deţin arme nucleare au şi-au exprimat dorinţa de a nu deveni parte la tratat, care slăbeşte norma conform căreia ar fi interzisă folosirea armelor nucleare; în al doilea rând, deşi nu se poate exclude ca tratatul să intre în vigoare într-un timp rezonabil, totuşi, din cauza profilului Statelor care au procedat până în prezent să-l semneze, nu pare să fi avut acceptul multor Statele care sunt necesare pentru consolidarea regulii care interzicea angajarea; În fine, nimic din toate

acestea nu ascunde, însă, voinţa unei părţi a comunităţii internaţionale de a consacra interzicerea completă a acestui tip de arme. Pe scurt, soarta tratatului este destul de incertă, dar simpla lui adoptare reprezintă un progres în conformarea politico-juridică a comportamentului statelor, în cazul nostru, în raport cu utilizarea armelor nucleare. De acolo, mai rămân de rezolvat unele întrebări, precum definirea armei nucleare şi determinarea exactă a comportamentului interzis şi în ce împrejurări şi, bineînţeles, mecanismele prevăzute de tratat pentru a asigura aplicarea acesteia, cu limitele şi incertitudini că ele încă mai există în acest sens.

În orice caz, TPAN îmbină două criterii, unul etic şi celălalt legal, care ar trebui să susţină respingerea de către comunitatea internaţională a armelor de acest tip şi, mai precis, utilizarea lor, ceea ce reprezintă o contribuţie importantă. Acest lucru este menţionat în mod explicit în conţinutul tratatului. Pe de o parte, avertizează că este inspirată din motive „strict umanitare" şi îmbrăţişează o noţiune de securitate în care persoana umană este plasată în centru. Preambulul consideră că „orice utilizare a armelor nucleare ar fi [...] detestabilă în lumina principiilor umanităţii şi a dictaturilor conştiinţei publice" ceea ce implică o „preocupare morală". " care ar avea o traducere politică. Cu toate acestea, pe de altă parte, semnificaţia juridică este acordată scopului eradicării armelor nucleare. „Obligaţia morală" de a pune capăt utilizării şi deţinerii acestor arme este considerată insuficientă, aşa că nici măcar un angajament politic nu ar fi suficient. Din acest motiv, două paragrafe din Preambul evidenţiază necesitatea adoptării unei perspective juridice în această privinţă: în primul rând, pentru că „orice utilizare a armelor nucleare ar fi contrară normelor de drept internaţional aplicabile în conflictele armate, în special principiilor şi normelor. de drept internaţional umanitar," şi în al doilea rând, pentru că „o interdicţie obligatorie din punct de vedere juridic a armelor nucleare constituie o contribuţie importantă la realizarea şi menţinerea unei lumi libere de arme nucleare, inclusiv eliminarea ireversibilă, verificabilă şi transparentă a armelor nucleare [...]"Expresii ca aceasta întăresc percepţia juridică în legătură cu armele nucleare, ceea ce explică de ce lupta împotriva acestui tip de arme s-a dus prin adoptarea unui tratat care impune obligaţii precise. Deşi nu trebuie subestimat faptul că această poziţie prezintă şi unele dezavantaje întrucât nu toate statele, şi cu atât mai puţin cele care o deţin, sunt dispuse să accepte obligaţiile cuprinse într-un instrument obligatoriu, în special interzicerea folosirii armelor nucleare în toate circumstanţele. .

Totuşi, dincolo de aceasta, ar fi greşit să nu recunoaştem că TPAN reprezintă încă o contribuţie la intenţia comunităţii internaţionale de a proceda cu o interzicere absolută şi, în orice împrejurare, a folosirii armelor nucleare şi a armelor nucleare în sine. . Este încă greu de realizat acest scop deoarece va fi dificil ca voinţa hotărâtă exprimată de tratat să corespundă gradului de acceptare pe care ar trebui să-l aibă; şi, mai precis, pentru că nu este depistată dorinţa

Statelor care deţin arme nucleare de a accepta angajamentele stipulate în acest instrument juridic.

Alte căi ar putea fi deschise pentru a depăşi această contracţie. Deocamdată, adoptarea Tratatului lasă uşa deschisă pentru a putea fi consacrată o normă cutumială care să interzică folosirea armelor nucleare, chiar dacă aceasta necesită un comportament complementar al statelor care, inspirate de conţinutul Tratatului, vizaţi această adresă. În plus, în mod curios, neacceptarea TPAN ar putea duce la întărirea altor acorduri care limitează deţinerea de arme nucleare, ceea ce, în realitate, afectează posibilităţile de utilizare a acestora. În acest sens, de exemplu, Spania şi-a declarat poziţia împotriva TPAN, înţelegând pe atunci ministrul de Externe, Alfonso Dastis, că „ni se pare că acest tratat nu este calea corectă", aşa că ar fi convenabil „să se întărească Tratatul de neproliferare nucleară" (El Confidencial, 2018). În consecinţă, principala contribuţie a TPAN a fost traducerea în termeni juridici a unei obligaţii precise de a nu folosi arme nucleare greu de acceptat, dar care, totuşi, o plasează în centrul dezbaterii printr-un instrument juridic obligatoriu. la o asemenea interdicţie. Pe scurt, există două concluzii pozitive: pe de o parte, calea stabilirii unei norme cutumiare care interzice utilizarea armelor nucleare nu este niciodată închisă, iar simpla adoptare a TPAN oferă o nouă oportunitate pentru unele state de a se alătura acestei posibilităţi. Pe de altă parte, dificultăţile pentru intrarea sa în vigoare şi, chiar, pentru obţinerea unui număr mai mare de state semnatare, nu înseamnă că simpla adoptare a TPAN asigură conţinutul obligaţiilor statelor pe care şi le-ar putea asuma în raport cu folosirea armei nucleare. [1]

Tratatul privind interzicerea armelor nucleare va intra în vigoare pentru cele cincizeci de state părţi care au ratificat acest instrument internaţional. Este o piatră de hotar în dezarmarea nucleară şi neproliferarea, precum şi un angajament semnificativ faţă de pacea şi securitatea internaţională. Acest tratat a fost adoptat la 7 iulie 2017 de Conferinţa Naţiunilor Unite şi este primul acord multilateral obligatoriu din punct de vedere juridic care interzice pe deplin armele nucleare. Uruguay a fost a treisprezecea ţară care a depus instrumentul de ratificare, în iulie 2018, reafirmându-şi statutul de ţară pacifistă şi nedeţinătoare de arme nucleare şi angajamentul său istoric faţă de regimul de dezarmare şi neproliferare. Utilizarea armelor nucleare duce la consecinţe umanitare catastrofale care constituie un risc pentru securitatea şi supravieţuirea întregii umanităţi. De aceea, astăzi sărbătorim faptul că comunitatea internaţională a făcut acest pas semnificativ către o lume mai stabilă şi mai sigură, cu simţul scopului colectiv. Pe 22 iunie, Statele Unite şi Rusia au reluat discuţiile care vor afecta —deşi poate nu definitiv— situaţia privind acordurile de neproliferare sau dezarmare nucleară. Condus de reprezentantul special al SUA pentru controlul armelor, Marshall Billingslea şi ministrul adjunct de externe al Rusiei, Serghei Riabkov; Această întâlnire a fost mai mult tehnică decât politică şi a constituit primul pas pentru eventuala reînnoire a Noului tratat START — în prezent, singurul tratat între cele două puteri în materie —, care expiră în februarie 2021.

În acest sens, este de remarcat faptul că numărul focoaselor nucleare ruseşti sau americane depăşeşte cu mult şase mii —inclusiv cele active dislocate, în întreţinere sau în aşteptarea dezmembrării—; în timp ce China abia ajunge la 300, un număr pe care Franţa şi Regatul Unit împreună l-ar depăşi, totul conform cifrelor gestionate de Institutul Internaţional de Studii pentru Pace din Stockholm. Următorul pas, şi cu implicarea directă a Spaniei, este următoarea Conferinţă de revizuire a Tratatului de neproliferare (TNP), la care au aderat 191 de state de la intrarea sa în vigoare în 1970. Conferinţa ar fi trebuit să aibă loc la New York. între 27 aprilie şi 22 mai a acestui an, dar a fost amânată din cauza pandemiei şi, eventual, va avea loc la începutul anului 2021. Pentru moment, această conferinţă generează o aşteptare considerabilă, condiţionată fără îndoială şi de alegerile din SUA care va avea loc în luna noiembrie şi desfăşurarea discuţiilor ruso-americane menţionate mai sus. În 2019, retragerea SUA din tratatul privind forţele nucleare cu rază intermediară, cunoscut sub numele de INF, după ce a acuzat Rusia de nerespectare, s-a încheiat cu suspendarea obligaţiilor ambelor ţări în acest domeniu. În acest context, în luna mai trecută, retragerea SUA din acordul OSCE pentru ceruri deschise a reprezentat un nou punct de fricţiune, deoarece puterea lider mondială se retrage astfel din obligaţia de a respecta măsurile de consolidare a încrederii.

JCPoA — Planul de acţiune cuprinzător comun pentru Iran — este astăzi în impas. De la intrarea sa în vigoare în 2015, a funcţionat în mod rezonabil pentru a controla acţiunile iraniene în domeniul armelor nucleare; şi a fost menţinută cu sprijinul membrilor permanenţi ai Consiliului de Securitate al Naţiunilor Unite, Germania şi Uniunea Europeană. Fără îndoială, şi în acest context, cel mai rău scenariu ar fi retragerea Iranului din Tratatul de neproliferare (TNP): situaţie care trebuie considerată posibilă şi absolut nedorită. A zecea conferinţă de revizuire a TNP, programată iniţial pentru 2020, a fost amânată din cauza pandemiei de COVID-19. În cadrul conferinţei, delegaţia SUA a lucrat cu partenerii săi pentru a păstra TNP pentru generaţiile viitoare prin:

- Consolidarea regimului internaţional de neproliferare şi atragerea atenţiei asupra provocărilor prezentate de Iran, Coreea de Nord şi Siria;
- promovarea obiectivelor de dezarmare nucleară ale tratatului şi reducerea riscurilor de război nuclear;
- susţine profesionalismul, obiectivitatea şi independenţa Agenţiei Internaţionale pentru Energie Atomică (AIEA);
- contrastează comportamentul nesăbuit al Rusiei cu cel al statelor nucleare responsabile.

Statele Unite sunt lider în controlul armelor şi se angajează să facă lumea mai sigură.

De când TNP a fost negociat în apogeul Războiului Rece, Statele Unite şi-au redus armele nucleare cu 88%, potrivit ultimei publicaţii oficiale de date privind arsenalele americane. Stocurile globale s-au redus cu mai mult de 80% de la apogeul în 1986, potrivit Federaţiei Oamenilor de Ştiinţă Americani, care

urmăreşte problemele de securitate global. Miniştrii de externe ai Germaniei, Heiko Maas, care îi vizita, discută despre tratatul de neproliferare nucleară pe 26 februarie 2020 la sediul Naţiunilor Unite din New York. La conferinţă, Statele Unite au promovat, de asemenea, noi modalităţi de a avansa accesul la utilizările paşnice ale tehnologiei nucleare, care pot produce energie curată, trata cancerul, purifica apa potabilă şi creşte recolta; inclusiv o nouă iniţiativă cu Regatul Unit numită „Dialog susţinut privind utilizările paşnice". Din 2015, Statele Unite au oferit peste 395 de milioane de dolari pentru programele AIEA care sprijină utilizările paşnice ale tehnologiei nucleare. În noiembrie 2020, el a promis încă 50 de milioane de dolari în următorii cinci ani pentru Iniţiativa de utilizare paşnică a AIEA [2].

La aproape un an de la invazia rusă în Ucraina, Rusia şia suspendat participarea la tratatul privind armele strategice ofensive'. Tratatul New START a fost semnat la Praga în 2010, a intrat în vigoare la 5 februarie 2011 şi a fost prelungit în 2021 cu cinci ani imediat după ce preşedintele american Joe Biden şi-a preluat mandatul. Tratatul limitează arsenalele nucleare ale Statelor Unite şi Rusiei la 800 lansatoare şi 1550 de focoase de fiecare parte. Rusia are cel mai mare arsenal de arme nucleare din lume, de aproape 6.000 de focoase, potrivit experţilor. Împreună, SUA şi Rusia deţin în jur de 90% din numărul focoaselor nucleare la nivel global, suficiente pentru a distruge planeta de mai multe ori [7]. SUA acuză Rusia că încalcă un acord-cheie de control al armelor nucleare încheiat între Moscova şi Washington. Concret, Rusia refuză să permită inspecţiile la instalaţiile sale nucleare, a declarat, marţi, un purtător de cuvânt al Departamentului de Stat american, citat de CNN. „Rusia nu îşi respectă obligaţia prevăzută de Noul Tratat START, de a facilita activităţile de inspecţie pe teritoriul său. Refuzul Rusiei împiedică Statele Unite să îşi exercite drepturile esenţiale în baza tratatului şi ameninţă viabilitatea controlului armelor nucleare între cele două state", a spus oficialul citat. „De asemenea, Rusia nu şi-a respectat obligaţia din Noul Tratat START, de a convoca o sesiune a Comisiei Consultative Bilaterale, în conformitate cu termenul prevăzut în document". Acuzaţiile Washingtonului vor accentua, probabil, tensiunile între cele două ţări, în contextul în care Moscova îşi continuă acţiunile în Ucraina.

Pe parcursul conflictului, de la a cărui declanşare se împlineşte un an în 24 februarie, Moscova şi-a intensificat retorica nucleară. În decembrie, preşedintele Vladimir Putin a avertizat despre „ameninţarea în creştere" a războiului nuclear, iar mai recent, Dmitri Medvedev, vicepreşedinte al Consiliului de Securitate al Rusiei, a ameninţat că, dacă ţara sa pierde războiul din Ucraina, s-ar putea declanşa un conflict atomic. „Puterile nucleare nu pierd conflicte majore de care depinde soarta lor. Acest lucru ar trebui să fie evident pentru oricine, chiar şi pentru politicienii occidentali care şi-au păstrat o urmă de inteligenţă", a scris Medvedev într-un mesaj pe Telegram [10]. Începutul discursului lui Vladimir Putin s-a axat pe justificarea „operaţiunii speciale" cu tipul de argumentaţie folosit deja până acum: Rusia ar fi vrut calea paşnică, dar

a fost imposibil din cauza Ucrainei care, cu ajutorul Occidentului, pregătea o operaţiune „sângeroasă” în Donbas. Începutul discursului lui Vladimir Putin s-a axat pe justificarea „operaţiunii speciale” cu tipul de argumentaţie folosit deja până acum: Rusia ar fi vrut calea paşnică, dar a fost imposibil din cauza Ucrainei care, cu ajutorul Occidentului, pregătea o operaţiune „sângeroasă” în Donbas. Rusia a blocat adoptarea unei declarații comune la încheierea conferinței de revizuire a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare (TNP), denunțând termeni "politici". Cei 191 de semnatari ai TNP, care are ca scop prevenirea răspândirii armelor nucleare, promovarea dezarmării totale şi promovarea cooperării în utilizarea paşnică a energiei nucleare, s-au reunit la sediul ONU din New York începând cu 1 august. Însă, în pofida unei luni de negocieri şi a unei sesiuni finale amânate pentru câteva ore , conferința nu nu a fost în măsură să ajungă la un acord. Deciziile sunt luate prin consens, iar reprezentantul Rusiei, Igor Vişneveţki, a denunțat o lipsă de "echilibru" în proiectul final al textului de peste 30 de pagini. Potrivit unor surse apropiate negocierilor, Rusia s-a opus în mod deosebit paragrafelor referitoare la centrala nucleară ucraineană Zaporojie, ocupată de armata rusă. Astfel, proiectul de text a fost "foarte slab şi desprins de realitate", remarcând absența "angajamentelor concrete de dezarmare". În deschiderea conferinței, secretarul general al ONU, Antonio Guterres, a declarat că un astfel de pericol nuclear nu a mai existat de la apogeul Războiului Rece [6].

Concluzii

Au fost depuse eforturi multiple, de asemenea de reglementare, pentru a interzice sau limita folosirea şi deţinerea armelor nucleare şi, în plus, au existat reglementări de mare interes. În prezent există instrumente obligatorii care stabilesc limite notabile în domeniul nuclear care îndrumă comunitatea internaţională către o interzicere absolută a armelor nucleare şi, mai ales, utilizarea acestora. În esenţă, există o puternică dorinţă ca statele să renunţe la aceste arme şi ca, în niciun caz, utilizarea lor să nu aibă loc în nicio circumstanţă, în special, din cauza consecinţelor umanitare pe care le-ar produce. Adoptarea TPAN reprezintă o altă încercare notabilă şi, mai presus de toate, reflectă „ambiţia” multor state ale comunităţii internaţionale de a realiza o interdicţie absolută a folosirii armelor nucleare, deşi trebuie să ne grăbim să spunem că nu contează, cu toate acestea, cu acceptarea celor care au arma nucleară.

Normele bine stabilite care reglementează interzicerea folosirii forţei în relaţiile internaţionale nu sunt suficiente pentru a stabili o interdicţie „absolută şi completă” a folosirii armelor nucleare. În principiu, ceea ce este stabilit în articolul 2.4 din Carta Naţiunilor Unite acoperă şi acele cazuri în care forţa are loc cu acest tip de armă şi, prin urmare, orice comportament în acest sens ar fi complet interzis. Dar practica internaţională nu prevede o regulă uzuală care să interzică „în mod specific” folosirea armelor nucleare, astfel încât aceste cazuri ar fi incluse în sfera interdicţiei generale. Cu toate acestea, consecinţele şi efectele acestui tip de arme împing statele să considere că utilizarea lor ar fi acoperită de

o „interdicţie specifică şi singulară” care nu a fost încă consacrată. Ca regulă generală, folosirea unei arme nucleare ar fi un caz deosebit de grav de utilizare a forţei armate, astfel că absenţa unei formulări exprese care interzice folosirea unei arme nucleare ar putea fi completată de o practică care proclama valabilitatea unei reguli cutumiare. în chestiunea. Cu toate acestea, există cel mult tendinţa ca utilizarea armelor nucleare să reprezinte un „caz deosebit de grav de utilizare a forţei armate” în relaţiile internaţionale. În esenţă, nu se poate asigura existenţa unei interdicţii totale a folosirii armelor nucleare din cauza absenţei unei reguli în materie şi, mai ales, pentru că utilizarea acestui tip de arme ar putea avea loc în excepţii de la folosirea armelor nucleare.forță larg recunoscută de sistemul juridic internațional.

Comunitatea internaţională doreşte interzicerea completă a armelor nucleare. Actualmente, comunitatea internaţională este încă destul de departe de a atinge un astfel de obiectiv. Voinţa Statelor care au arme nucleare de a ajunge la un acord în acest sens nu este încă evidentă şi, prin urmare, acest Tratat este sortit unui anumit eşec. Cu toate acestea, rămâne deschisă posibilitatea statelor de a continua negocierile în acest scop şi, în special, de a desfiinţa utilizarea armelor nucleare. Mai mult, practic toate statele, inclusiv cele care deţin arme nucleare, şi-au acceptat obligaţia de a negocia pentru a ajunge la rezultate precise, printre care ar trebui să prevaleze obligaţia de a interzice utilizarea lor. Traducerea finală a acestor negocieri nu ar trebui să fie neapărat adoptarea unui tratat. Ar fi chiar mai pragmatic să deschidem căi politice care întruchipează angajamente de acest tip. Realizarea unei interziceri complete a armelor nucleare, deşi este un imperativ al comunităţii internaţionale, nu pare posibilă într-o perioadă scurtă de timp, aşa că ar fi de interes să existe un angajament politic precis care să interzică în mod specific utilizarea a armelor nucleare.

Bibliografie:

1. Díaz Galán E. *Tratado sobre la prohibición de las armas nucleares (tpan): un paso más en la ilicitud del empleo del arma nuclear*. https://seguridadinternacional.es/resi/html/tratado-sobre-la-prohibicion-de-las-armas-nucleares-tpan-un-paso-mas-en-la-ilicitud-del-empleo-del-arma-nuclear/
2. *El apoyo inquebrantable de EE. UU. a la no proliferación nuclear*. https://equipoeuropa.org/armas-nucleares-como-se-regula-el-posible-fin-del-mundo/https://equipoeuropa.org/armas-nucleares-como-se-regula-el-posible-fin-del-mundo/
3. *El OIEA y el Tratado sobre la No Proliferación*. https://www.iaea.org/es/temas/el-oiea-y-el-tratado-sobre-la-no-proliferacion
4. Guerra E. *El régimen de no proliferación nuclear internacional y sus desafíos*. La Conferencia de Examen del TNP 2020. https://www.undef.edu.ar/libros/wp-content/uploads/2021/02/GUERRA.-Defensa-Nacional-Nro.-3-arti%CC%81culo-9.pdf

5. *Le régime de non-prolifération des armes nucléaires et les perspectives de création d'une zone de prolifération limités en Asie du nord-est.* .http://www.irenees.net/bdf_fiche-experience-268_fr.html
6. Popescu C. *ONU: Rusia împiedică adoptarea unui text privind dezarmarea nucleară***.** https://tvrmoldova.md/article/da5278852787 08f3/onu-rusia-impiedica-adoptarea-unui-text-privind-dezarmarea-nucleara.html
7. Putin anunță că Rusia îşi suspendă participarea la ultimul mare tratat de dezarmare nucleară, New START. https://www.moldpres.md/news/2023/02/21/23001396
8. Rodríguez Aquino L. *Limiter les armes: la formulation de normes internationales contre la prolifération nucléaire en Amérique Latine*. https://www.scielo.org.mx/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0185-013X2020000100097
9. Sánchez P. *Proliferación nuclear. Riesgos y posibles soluciones*. https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4199289
10. *SUA acuză Rusia de încălcarea unui acord privind armele nucleare***.** https://disinfo.md/sua-acuza-rusia-de-incalcarea-unui-acord-privind-armele-nucleare/
11. *Una victoria para la Humanidad: entra en vigor el Tratado sobre la prohibición de las armas nucleares*. https://www2.cruzroja.es/web/ahora/-/entra-en-vigor-el-tratado-sobre-la-prohibicion-de-armas-nucleares
12. Вербицкая Т. В. *Кризис режима нераспространения ядерного оружия и способы его разрешения*. https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/85476/1/978-5-7996-2751-5_159.pdf
13. Елфимов В. *Международный режим нераспространения ядерного оружия: политические аспекты функционирования*. http://evolutio.info/ru/journal-menu/1998-3/1998-3-elfimo